

Luonnonvarakeskus

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta

Viite: Asiantuntijalausuntopyyntö

Asia: 1387/00 00 02 00/2020 E 63/2020 vp EU

Asiantuntijalausunto

Reach-asetuksen liitteen XVII mukainen lyijyhauleja koskeva rajoitus

Tutkimuslaitos kiittää mahdollisuudesta tulla asiassa kuulluksi ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Käsittelyssä olevassa Komission asetusluonnoksessa esitetään lyijyn käytön rajoittamista sellaisissa hauleissa, joita käytetään Ramsar-määritelmän mukaisilla kosteikkoalueilla ja niihin liittyvillä suojavyöhykkeillä. Lyijyn käytön rajoittamista esitetään, koska lyijy raskasmetallina on haitallinen ei-kuolettavan osuman saaneelle tai hauleja nielaisseelle eläimellä (lyijymyrkytys). Ihmisten elimistöön lyijy kulkeutuu etenkin riistan lihan mukana nieltynä, ja mahdollisesti ammunnan yhteydessä tapahtuvana hengitysaltistuksena.

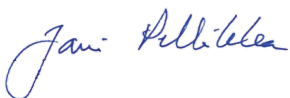
Esitysluonnoksen mukaisena toteutuessaan rajoituksella voi olla monenlaisia vaikutuksia. Positiivisin vaikutuksista on erityisesti metsästäjien ja heidän lähipiirinsä riistanlihan mukana saaman lyijyaltistuksen pieneneminen. Luonnonvarakeskuksessa tehtyjen selvitysten mukaan metsästäjien saaliista valtaosa käytetään omassa kotitaloudessaⁱ. Viime vuonna tehdyn metsästyksen terveys- ja hyvinvointivaikutusten tutkimuskatsauksen mukaan lyijy on ammunnan impulssimelun rinnalla keskeinen metsästäjien terveyteen kohdistuva ympäristöaltisteⁱⁱ. Noin 80 % metsästäjänä käyneistä n. 200 000 suomalaisesta osallistuu pienriistanmetsästyksen, ja heistä noin 70 % saa saalista, jossa voi olla haulien lyijyjäämiä.

Esityksen mukaisella rajoituksella on myös monia muita vaikutuksia. Vaikka patruunoiden hankintakustannusten osuus on Luonnonvarakeskuksessa tehtyjen metsästäjien rahankäyttötutkimusten mukaan keskimäärin pieni (n. 10 %), voi lyijylle vaihtoehtoisten patruunoiden käytön vaatimus heijastua epäsuorasti esimerkiksi metsästäjä- ja saalismääriin Ramsar-kosteikkoja runsaimmin sisältävillä alueilla. Lyijyhaulikiellon voimaantulo vesilinnustuksessa vuonna 1996 pienensi sivuvaikutuksenaan Luonnonvarakeskuksen tilastojenⁱⁱⁱ ja tutkimusten mukaan vesilintusaalista.

Kokonaisuutena Luonnonvarakeskus pitää pyrkimyksiä vähentää ympäristön ja ihmisten lyijyaltistusta hyvänä. Kiellolla olisi todennäköisesti monenlaisia vaikutuksia metsästysaktiivisuuteen ja osin myös saalismääriin, mutta tietoa kaikkinaisten vaikutusten ennakkointiin on tarjolla valitettavan vähän.

Lausunnon laati Luonnonvarakeskuksen erikoistutkija Jani Pellikka.

Helsinki 5.6.2020

Jani Pellikka

ⁱ Hirvenlihan osalta Kankainen, Saarni & Pusenius 2014: Hirvenliha metsästä kulutukseen. Oletettavasti pienriistasaaalista vieläkin suurempi osuus käytetään kotitaloudessa tai lähipiirissä.

https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/519815/rkts2014_7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

ⁱⁱ Tyrväinen, Pellikka & Ojala 2019: Riistatalouden terveyshyödyt.

https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/545020/luke-luobio_83_2019.pdf?sequence=4&isAllowed=y

ⁱⁱⁱ Pienriistasaaalis metsästysvuosina 1976/1977 - 1994/1995 ja kalenterivuosina 1996-. Tilastotietokanta, Luonnonvarakeskus.

http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_06%20Kala%20ja%20riista_02%20Rakenne%20ja%20tuotanto_16%20Metsastys/9_Mets_saaalis_aikasarja.px/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db.

ks. myös Pöysä ym. 2013: The importance of hunting pressure, habitat preference and life history for population trends of breeding waterbirds in Finland. Eur J Wildl Res (2013) 59:245-256.